

УДК 336.71.025.13(477)

О.С. Сенченко, здобувач, Університет банківської справи НБУ, м. Київ

ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ БАНКІВСЬКОГО НАГЛЯДУ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ В КРИЗОВИЙ ПЕРІОД

Досліджуються поетапний розвиток організаційної структури банківського нагляду Національного банку України, запропоновано її вдосконалення шляхом введення до складу Дирекції з банківського регулювання та нагляду підрозділу, який би працював безпосередньо з населенням в кризовий період.

Ключові слова: банківський нагляд, організаційна структура, департамент.

Постановка проблеми. З початку кризи в фінансово-кредитній сфері банківський нагляд Національного банку України працює у край складних умовах.

Кількість банків, в яких введено тимчасову адміністрацію, відкликано банківську ліцензію зростає, що призводить до втрати довіри населення до банківської системи [2].

Незважаючи на поетапний розвиток організаційної структури банківського нагляду Національного банку України, вплив нагляду на стабільність банківської системи залишається недостатнім та потребує подальшого вдосконалення.

Аналіз останніх публікацій та досліджень. Проблеми організації ефективного банківського нагляду є предметом дослідження багатьох вчених: О.Д. Вовчак, І.І. Д'яконової, А.О. Єпіфанова, О.І. Кирєєва, Л.В. Конопатської, М.І. Саблука, В.О. Синицької, О.І. Скаска, А.М. Стасіва, В.С. Стельмаха, А.І. Степаненка, А.П. Яценюка та ін.

Однак, у вітчизняній літературі не повною мірою вирішені існуючі проблеми в організації структури банківського нагляду щодо підтримання стійкості банківської системи України в кризовий період, що і є метою статті.

Обґрунтування отриманих наукових результатів. Перша структура банківського нагляду створена в 1993 році і була представлена Головним управлінням по контролю за банківською діяльністю, в яке входило два управління: управління по контролю за дотриманням нормативів та управління інспектування. Ця структура проіснувала лише один рік, після чого було створене ще одне управління – реєстрації комерційних банків.

У 1995 році Національним банком України прийнято рішення про створення профільних департаментів. Служба банківського нагляду в цій структурі була представлена департаментом банківського нагляду, до якого входили чотири управління: реєстрації та ліцензування комерційних банків та контро-

лю за дотриманням економічних нормативів, інспектування банків, координації та організації банківського нагляду. Цього ж року було впроваджене ліцензування банківських операцій.

У 1996 році у складі департаменту банківського нагляду створено управління по контролю за діяльністю банків.

У 1997 році з урахуванням рекомендацій радників міжнародних банків та організацій щодо відповідності принципам Базельського комітету служби банківського нагляду прийнято рішення підвищити статус служби банківського нагляду в Україні. На базі діючого департаменту було створено чотири департаменти та одне самостійне управління: департамент реєстрації та ліцензування банків, департамент безвізного нагляду, департамент інспектування банків, департамент з питань роботи з проблемними банками, управління координації з питань банківського нагляду. У цьому ж році Національним банком України створена комісія з питань нагляду та регулювання діяльності банків.

У 1999 році знову відбулися структурні зміни в підрозділах банківського нагляду центрального апарату. Створені: департамент пруденційного нагляду, управління реєстрації та ліцензування банків, управління нагляду за великими банками, управління з питань роботи з проблемними банками. В свою чергу до департаменту пруденційного нагляду входили управління методології та координації банківського нагляду і співробітництва з фінансовими установами, управління безвізного нагляду, управління інспектування банків, відділ нагляду за міжнародною діяльністю банків.

У жовтні 2000 року ліквідовано Департамент пруденційного нагляду, Управління нагляду за великими банками, Управління з питань роботи з проблемними банками, Управління реєстрації та ліцензування банків і на їх базі створено Генеральний департамент банківського нагляду, Департамент інспектування та моніторингу банків, Департамент реєстрації та ліцензування банків, Департамент реорганізації та ліквідації банків.

У квітні 2003 року виключено із структури Генерального департаменту банківського нагляду, Департамент реєстрації та ліцензування банків, Департамент реорганізації та ліквідації банків і Департамент інспектування та моніторингу банків Національного банку України та створено у структурі центрального апарату Генерального департаменту банківського нагляду Національного банку України нову структуру:

- Департамент методології та планування банківського нагляду до складу якого входили Управління стратегічного планування банківського нагляду, Управління методології, Управління аналізу звітності та оперативного моніторингу, Управління контролю якості роботи банківського нагляду;

- Департамент державної реєстрації та ліцензування до складу якого входили Управління реєстрації банків, Управління ліцензування банків, Управління надання індивідуальних ліцензій та дозволів;

- Департамент роботи з проблемними банками до складу якого входили Управління ліквідації банків та Управління реорганізації банків;
- Департамент безвізного нагляду та інспекційних перевірок [1, с. 181-183].

У 2008 році Генеральний департамент банківського нагляду замінено на Дирекцію з банківського регулювання та нагляду до складу якої ввійшли Департамент нормативно-методологічного забезпечення банківського регулювання та нагляду, Департамент безвізного банківського нагляду, Департамент інспектування банків, Управління кризового менеджменту, Управління ліквідації банків, Управління юридичного забезпечення банківського нагляду, відділ контролю за дотриманням наглядових регламентів.

Наведений аналіз структур банківського нагляду Національного банку України свідчить про їх поетапне вдосконалення. Але, незважаючи на зміни, що відбулися в процесі становлення банківського нагляду, його вплив на стабільність банківської системи залишається недостатнім.

Динаміка коштів фізичних осіб та суб'єктів господарювання в структурі зобов'язань, починаючи з 4 кварталу 2008 року та за 2009 рік, свідчить про тенденцію скорочення частки коштів фізичних осіб та суб'єктів господарювання в банках [2].

Скорочення депозитів клієнтів банків в значних обсягах негативно впливає, а в деяких випадках роковим чином, на будь-який банк, яким би надійним він не був. Жоден банк не зможе встояти, якщо переважна більшість вкладників несподівано достроково забажає отримати у нього свої депозити. У зв'язку з цим, банки втрачають значну долю ресурсів, які б могли вкласти в кредитування економіки і є вкрай необхідними для неї у кризовий період.

Для вирішення цієї проблеми, Правлінню Національного банку необхідно не лише випускати постанови з рекомендаціями до банків уживати всіх необхідних заходів щодо забезпечення позитивної динаміки зростання обсягів депозитів, передусім у національній валюті України, а й саме органам нагляду, проводити роз'яснювальну роботу з населенням щодо мінімізації панічних настроїв з боку вкладників.

Кількість штатних працівників органів нагляду значно зменшилася через скорочення у серпні 2008 року. Також навантаження на службовців збільшилося внаслідок заходів, спрямованих на ліквідацію кризи в країні. Враховуючи зазначене, необхідно до структури Дирекції з банківського регулювання та нагляду ввести підрозділ, який би працював безпосередньо з населенням в кризовий період. Це повинні бути не нові кадри, а досвідчені службовці-практики в сфері здійснення банківського нагляду. Оскільки, довіра вкладників до вітчизняної банківської системи зростає саме при спілкуванні з працівником Національного банку України, а не комерційного банку.

Висновки. Підбиваючи підсумки сказаного, необхідно зазначити, що для підтримання стійкості банківської системи України в умовах кризи необхідно

до структури Дирекції з банківського регулювання та нагляду ввести підрозділ, який би працював безпосередньо з населенням.

Вдосконалення структури банківського нагляду дозволить мінімізувати панічні настрої з боку вкладників та відновити довіру населення до банків в кризовий період.

Список використаних джерел

1. Д'яконова І.І. Модернізація банківського нагляду в Україні: Монографія. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. – 279 с.
2. Матеріали Національного банку України [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
3. Степаненко А.І. Актуальні питання банківського нагляду в Україні на сучасному етапі // Матеріали всеукр. наук.-практ. конф. – К.: КНТЕУ, 2003. – С. 5-7.

Annotation. This article is about improvement organizational framework of banking supervision of National Bank of Ukraine. The author offers associate new department of National Bank of Ukraine which will be working with population in crisis.

Key words: banking supervision, organizational framework, department.

29

УДК 657:339.562

Ю.С. Бужак, асистент, Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ

ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ

У статті розглянуто особливості фінансового обліку імпортних операцій в системі управління підприємством в сучасних умовах.

Ключові слова: фінансовий облік, імпортні операції, зовнішньоекономічний контракт, імпортер.

Актуальність удосконалення процесу обліку імпортних операцій зумовлена потребою у швидкому та якісному забезпеченні необхідною інформацією фахівців усіх рівнів підприємства, яке займається імпортною діяльністю, що дасть змогу прийняти ефективні управлінські рішення щодо покращення результатів діяльності організації, застосовувати нові методи управління підприємством і, як наслідок, підвищити загальний рівень культури управління.

Мета статті полягає у висвітленні особливостей процесу обліку імпортних операцій в системі управління підприємством, яке займається імпортною діяльністю.

Для досягнення поставленої мети були виконані наступні **завдання:**